

[Forsvarsministeren]

indledningsvis har været behandlet i en arbejdsgruppe, hvori også vestre landsdelskommando har været repræsenteret. Efter det for mig foreliggende er arbejdsgruppens indstilling enstemmig.

Jeg er bekendt med arbejdsgruppens redegørelse, der – i overensstemmelse med aftalte forhandlingsprocedurer – har været udsendt til bl.a. tjenestestederne i Jylland og personelorganisationerne med henblik på behandling i samarbejdsudvalgene, og vil i den forbindelse henvise til mit svar af 10. marts 1982 på spørgsmål 3 (alm. del) fra folketingets forsvarsudvalg.

Forsvarskommandoen har udbedt sig kommentarer til redegørelsen pr. 15. marts 1982, hvorefter disse vil blive nøje vurderet i forsvarskommandoen, forinden der foretages en indstilling til ministeriet. Da forsvarskommandoens vurdering bl.a. omfatter en analyse af den rejste kritik samt besigtigelser m.v., regner jeg ikke med at modtage resultatet heraf før om nogle måneder.

Når jeg har modtaget forsvarskommandoens indstilling, vil vi i ministeriet på normal vis vurdere forslaget, dets forudsætninger og konklusioner samt de indvendinger, der måtte være imod det. Jeg finder det derfor ikke rimeligt på nuværende tidspunkt at tage stilling til spørgsmålet om en genvurdering i en ny arbejdsgruppe.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om Statens Uddannelsesstøtte. (Indførelse af statslån m. v.).

(Lovforslag nr. L 155. Fremsat 12/3 82).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 4 og 5 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om uddannelsesstøtte.

[Af Chr. Christensen (KrF) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 17. Fremsat 2/2 82).

5) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om reform af Statens Uddannelsesstøtte (SU).

[Af Tinning (VS) og Marianne Bentsen-Pedersen (SF)].

(Beslutningsforslag nr. B 46. Fremsat 10/3 82).

Forslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Da de to beslutningsforslag er fremlagt til behandling samtidig her i tinget og sammen med regeringens forslag om ændring af lov om Statens Uddannelsesstøtte, skal jeg tillade mig at omtale beslutningsforslagene under ét.

Der er i begge tilfælde tale om genfremstillinger af tidligere fremsatte forslag.

Kristeligt folkepartis forslag var til første behandling i efteråret 1981 og bortfaldt derefter som følge af udskrivning af valget.

Nu som dengang må jeg konstatere, at forslaget indebærer et afgørende brud med principperne for det nugældende uddannelsesstøttesystem ved kun at yde støtte i form af lån. Disse skal ydes som statslån, der er rente- og afdragsfrie i studietiden og lavt forentede efter studiets ophør. Selv med så gunstige lånebetingelser vil det efter min mening ikke være tilrådeligt helt at afskaffe stipendierne, navnlig ikke til de yngste årgange, som typisk befinder sig i ungdomsuddannelser eller i tidlige stadier af videregående uddannelser.

Støtten skal efter forslaget alene være afhængig af den uddannelsessøgendes egen indtægt, medens forældrenes indtægtsforhold er uden betydning.

Statens Uddannelsesstøtte har på grundlag af en maksimumsstøtte på 36.000 kr. årligt skønnet, at statens årlige udlån efter beslutningsforslaget vil udgøre ca. 4 mia. kr. Det skal føjes til, at forslaget indebærer en årlig mindreudgift på 1.300 mill. kr. som følge af, at man foreslår stipendierne afskaffet. Et sådant forslag er allerede af økonomiske grunde ikke realistisk i dag, og jeg må derfor på ny afvise forslaget.

Af bemærkningerne til det beslutningsforslag, som er fremsat af VS og SF, fremgår, at forslaget i princippet svarer til det forslag, som de to partier fremsatte i foråret 1980.

[Undervisningsministeren]

Såtses og grænser i forslaget er dog forhøjede som følge af prisudviklingen.

Ud fra samme hovedsynspunkter, som jeg anførte over for kristeligt folkepartis forslag, må jeg også sige fra over for forslaget fra VS og SF.

Forslaget beskriver en idealtilstand for uddannelsesstøtten. Der er, sådan som jeg også gav udtryk for det under behandlingen af forslaget i 1980, mange enkeltheder i forslaget, som forekommer principielt tiltalende, men i den øjeblikkelige økonomiske situation er et sådant idealforslag helt urealistisk.

Efter forslaget skal støtten udelukkende ydes i form af stipendier og statslån, som er rentefrie i uddannelsesperioden og lavt forrentede derefter, mens adgangen til at få den ikke transbestemte statsgaranti for studielån i pengeinstitutterne skal afskaffes. Støttebeløbet forhøjes væsentligt i forhold til den gældende lov. Den forældreafhængige støtte afskaffes, sådan at støtten ydes alene afhængigt af egenindtægten, og egenindtægtsgrænsen forhøjes i forhold til den gældende ordning. Endelig foreslås som en overgangsordning konvertering af statsgarantilån til statslån.

Ministeriet har ikke foretaget en egentlig beregning af de merudgifter, beslutningsforslaget medfører, men vi anslår, at kombinationen af stipendiestøtte og rentefrie statslån i studietiden, afskaffelse af forældreafhængig støtte og inddragelse af de 16-17-årige under uddannelsesstøtten vil medføre udgifter i forhold til den gældende SU-lov på adskillige milliarder kroner, formentlig af en størrelsesorden på godt og vel 5 mia kr. til stipendier alene, og hertil kommer et årligt statsudlån på ca. 2,5 mia kr.

Jeg må således afvise begge forslagene og henvise til regeringens forslag om en trinvis indførelse af statslån til afløsning af de statsgaranterede studielån. Det fremgår heraf, at også regeringen finder, at den nuværende låneordning har uheldige og alvorlige konsekvenser for de uddannelsessøgende. Men under henvisning til de knappe tider, vi har, har jeg fremsat et mere realistisk forslag til ændring af uddannelsesstøtten, om end jeg gerne havde taget flere ønskelige forbedringer med.

For god ordens skyld vil jeg godt nævne, at regeringen som bebudet senere i denne folketingssamling vil komme med et forslag

om gældssanering for dem, som har afsluttet uddannelsen med en tyngende gæld.

Hans Jørgen Jensen (S):

Til behandling her i dag har vi 3 forslag vedrørende Statens Uddannelsesstøtte. Der er 2 beslutningsforslag, nemlig nr. B 17, fremsat af kristeligt folkeparti, og nr. B 46, fremsat af VS og SF, og lovforslag nr. L 155, fremsat af undervisningsministeren.

Jeg skal om kristeligt folkeparti og VS' og SFs forslag tillade mig at henvise til undervisningsministerens lige fremsatte bemærkninger og skal føje til, at begge forslag er uden forbindelse med den økonomiske virkelighed, der samfundsmæssigt er til stede i dag. Alligevel har det glædet mig at læse de to forslag, idet de vidner om, at de tre partier nøje følger, hvad socialdemokratiet beslutter på sine kongresser, og derefter næsten ord til andet plagierer vore tanker. Lad mig derfor – af hensyn til historien og den videre debat, der vil komme om uddannelsesstøtten, og også af hensyn til de tre partiers videre studier – gentage, hvad socialdemokratiets kongres i september 1980 vedtog om økonomi, medindflydelse og planlægning i forbindelse med uddannelse:

»Det er fortsat socialdemokraternes mål at arbejde for en fuld uddannelsesstøtte kombineret med pligten til at følge en fremadskridende uddannelsesplan.

Den nuværende uddannelsesstøtte er utilstrækkelig og finansieringsformen urimelig.

Uddannelsesstøtten skal forbedres gennem en øget stipendietildeling. I takt med dette må en øget stipendietildeling i de første uddannelsesår efter folkeskolen prioriteres højest. De nuværende statsgaranterede banklån skal erstattes af statslån, der er rentefrie i studietiden.

En tilbagebetaling i forhold til den fremtidige indtægt bør overvejes.

Sammenhængen mellem uddannelsesstøtte og skattepolitikken undersøges med henblik på at få etableret en mere retfærdig fordeling af stipendietildelingen.

Samtidig må der snarest ske en afklaring af sammenhængen mellem ungdomsydelse, uddannelsesstøtten, arbejdsløshedsunderstøttelsen og hjælpen efter bistandsloven med henblik på at give alle økonomiske muligheder for at få en uddannelse efter folkeskolens

[Hans Jørgen Jensen]

9. skoleår. Herunder må de økonomiske problemer, der er forbundet med voksenuddannelserne, afklares.

Bestræbelserne for at øge elevens og andre uddannelsessøgendes medindflydelse på og medansvar for deres uddannelsessituation må forstærkes både lokalt og centralt. Dette sikres ikke blot ved lovgivning o. lign., men i afgørende grad gennem en ændring af de daglige samarbejdsformer i den enkelte klasse eller på et undervisningshold.

De uddannelsessøgende må have mulighed for bedre information om alle forhold af betydning for uddannelses- og erhvervsvalg.

Uddannelsernes udbygning og indbyrdes sammenhæng må sikres gennem en aktiv uddannelsesplanlægning. Arbejdet med at koordinere alle uddannelsesområderne under uddannelsesrådet må fortsætte.«

Jeg har citeret denne kongresbeslutning for at fortælle befolkningen, at socialdemokratiet har planer og ideer, der også på dette område rækker videre frem. Men åbenbart i modsætning til visse andre partier ønsker vi at gøre det i takt med de samfundsøkonomiske muligheder. Det skal siges, at når økonomien er dertil, vil intet blive sparet, fordi vi ved, at gode uddannelser til ungdommen på trygge vilkår er en god investering til gavn for udviklingen af det enkelte menneskes evner og anlæg og dermed naturligvis også for fællesskabet.

Derfor kan vi sige, at socialdemokratiet må afvise disse overbudsforslag, som er fremført af de tre partier, med de bemærkninger, jeg har knyttet dertil.

Derimod kan vi anbefale undervisningsministerens forslag. Vi er glade for, at det er muligt at foretage en ikke uvæsentlig forbedring af uddannelsesstøtten på op til 660 mill. kr. med virkning allerede fra 1. august 1982.

Studiestøtten har siden 1975 bygget på to hovedelementer: 1) stipendier, der ydes uden tilbagebetalingspligt, 2) statsgaranterede bank- eller sparekasselån med tilbagebetalingspligt og med en forrentning af lånet nogle procent under gældende markedsrente. Før 1975 var statslån et væsentligt element i uddannelsesstøtten. De var rentefrie i studietiden, og derefter skulle der ske en forrentning med 2 pct. over den til enhver tid gældende diskonto.

Regeringen ville i dag gerne have fremsat forslag om genindførelse af rentefrie statslån,

men de økonomiske muligheder er som sagt ikke til stede. Imidlertid har det været muligt for undervisningsministeren at foreslå genindførelse af statslån, men på andre vilkår end før 1975. Lovforslaget om statslån vil indebære, at lånet i uddannelsesstiden forrentes med 3 pct. under den til enhver tid gældende diskonto, dvs. p.t. med 8 pct. om året, da diskontoen p.t. er 11 pct. De 8 pct. svarer til cirka halvdelen af den gældende rente for studielån i pengeinstitutterne. Efter uddannelsesstidens ophør forrentes lånet med 1 pct. over diskontoen, p.t. altså med 12 pct.

Til yderligere belysning af forslaget vil jeg gerne fra bemærkningerne fremdrage, at der er tale om meget favorable lån, som indeholder et anseligt subsidieelement. Man har derfor ment det nødvendigt at begrænse optagelsen af disse subsidierede lån til uddannelsessøgende, som opfylder trangkriterierne for stipendier. Det vil sige, at statslånene gøres afhængige af ansøgenes egen indtægt og formue, og for ansøgere, der ikke er fyldt 22 år, tillige af forældrenes indtægts- og formueforhold bedømt på samme grundlag som for stipendierne. De nye statslån kan udgøre 50 pct. af stipendiestøtten. Det skal også fremhæves, at statslån ikke skal medregnes i de studerendes supplerende indtægtsmuligheder.

Forslaget vil, hvis det gennemføres i den fremsatte form, betyde, at vi kommer til at arbejde efter følgende kriterier: ungdomsudannelser og videregående uddannelser med en opdeling i stipendier, statslån og statsgaranterede lån, der igen er delt op i 18-21 år, 22 år og 23 år og derover og med forskellige beløb, alt efter om man er hjemmeboende eller udeboende. Støtterammen er for studerende mellem 18 og 21 år fastsat til kr. 27.900, for 22-årige kr. 31.000 og for 23-årige og derover ligeledes kr. 31.000. Det skal fremhæves, at de foreslåede statslån skal betragtes som første trin, så der sker en etapevis udbygning af statslån op til de nævnte støtterammer på henholdsvis kr. 27.900 og kr. 31.000

Af bemærkningerne til forslaget fremgår endvidere, at ministeren senere i denne folketingssamling fremsætter forslag til indførelse af en gældssaneringsordning, som vil omfatte både de låntagere, som er i gang med at afvikle studiegælden, og dem, der endnu ikke har påbegyndt afviklingen. Socialdemokratiet

[Hans Jørgen Jensen]

lægger vægt på, at denne gældssanering bliver udformet så realistisk, at afviklingen af lån bliver overkommelig ud fra landets økonomiske muligheder.

Min konklusion skal være, at regeringen har lagt et forslag frem, der løser nogle af de store økonomiske problemer, vore uddannelsessøgende har i dag, og som samtidig har perspektiver i sig til en forhåbentlig hurtig udbygning af uddannelsesstøtten og til en afvikling af optagne lån på overkommelige vilkår.

Eva Møller (KF):

De tre forslag, vi har til første behandling i dag, har alle den tiltalende hensigt at forbedre de økonomiske vilkår for de uddannelsessøgende.

Det fremføres i bemærkningerne til alle tre forslag, at situationen for de uddannelsessøgende er blevet forværret igennem de seneste år. Denne forværring skyldes, som alle ved, bl.a. en forfejlet økonomisk politik med deraf følgende rekordhøj rente og en uhyggeligt stor arbejdsløshed. Vi oplever gang på gang, således også i dag, at hver gang virkningerne af disse forhold bliver urimeligt store, fremsætter regeringen forslag, der kun lapper på de værste følger.

Jeg skal i det følgende nærmere redegøre for det konservative folkepartis stilling til de tre forslag.

Det fremføres i ministerens skriftlige fremsættelse til regeringens lovforslag om Statens Uddannelsesstøtte, at forslaget er første etape af en trinvis udbygning af uddannelsesstøtten, og at man ikke har taget stilling til, hvorledes anden etape skal udformes, og heller ikke til, hvornår den kan gennemføres.

Ligeledes fremføres det, at man har prioriteret mellem flere forskellige alternativer, bl.a. afskaffelse af forældrefhængigheden for de 18-21-årige og rentefrihed for lån i uddannelsesstiden. Regeringen har med sit ønske om at prioritere forbedringen af lånemulighederne for de uddannelsessøgende, der i forvejen opfylder transskriteriet, valgt at følge Bibelens ord om, at »den, som har, ham skal der gives, og han skal få overflod; men den, som ikke har, fra ham skal endog det tages, han har«, idet man med forslaget for de 18-21-åriges vedkommende, der opfylder transskriteriet, ifølge ministeren praktisk

taget vil kunne undgå de statsgaranterede banklån og for de over 22-årige i kategorien vil kunne reducere banklånene betydeligt.

Det konservative folkeparti er helt enig med regeringen i, at de begrænsede økonomiske ressourcer gør en prioritering af ønskerne nødvendig, så selv om vi også kunne ønske at forbedre vilkårene for de 18-21-årige, der opfylder transskriteriet, er der en anden gruppe, som vi ønsker at prioritere højere, nemlig de 18-21-årige, der ikke opfylder transskriterierne. Vi vil med andre ord hellere bruge de begrænsede ressourcer på at opheve forældrefhængigheden for de 18-21-årige, således som vi har udtrykt det i vort beslutningsforslag om at gøre det fordelagtigt at øge sin indkomst, som blev fremsat som beslutningsforslag nr. B 58 den 19. marts 1982. Vi mener, det er helt urimeligt, at unge, der er juridisk myndige og har valgt fra det fyldte 18. år, stadig fra deres 18. til 21. år skal være afhængige af deres forældres økonomiske forhold, når de søger uddannelsesstøtte. Specielt finder vi det urimeligt, når det gælder forældrenes formueforhold, da formuen som oftest er bundet i bolig eller produktionsmidler.

Jeg mener at vide, at regeringens og vort højest prioriterede ønske er nogenlunde lige dyre, så vi kan måske under udvalgsbehandlingen finde en løsning, der tilgodeser os begge. Ministeren lægger jo i sin fremsættelse op til, at ændringer er mulige, og vi vil fra den konservative gruppes side medvirke til en saglig og positiv udvalgsbehandling.

Til kristeligt folkepartis forslag, som er en genfremsættelse af et tidligere fremsat forslag, skal jeg, som jeg gjorde det sidst, sige, at vi er meget sympatiske over for tanken om, at støtten skal gøres uafhængig af forældrenes økonomiske forhold. Tilsvarende er vi sympatisk indstillede over for, at alle stilles lige. Det indgår da også i vore overvejelser at afskaffe stipendierne og give lån til alle, men vi har i den nuværende økonomiske situation ikke mulighed for at give rentefrie studielån af størrelsesordenen 36.000 kr. årligt til alle. Kan vi finde et kompromis med rentelejtede lån til alle eller med et mindre beløb i rentefrie lån til alle, vil vi gerne være med.

Til VS' og SFs forslag, der også stort set er en genfremsættelse af et tidligere forslag, vil jeg som sidst sige, at det konservative folkeparti ikke kan medvirke til forslaget, dels

[Eva Møller]

fordi vi, som lige nævnt, ikke har pengene dertil, dels fordi vi ikke finder det rimeligt, at vi med et beløb på 45.000 kr. årligt stiller de uddannelsessøgende bedre end vore pensionister og vore lavtlønnede medborgere, og dels fordi vi slet ikke kan medvirke til at tildele de 16–18-årige et stipendiebeløb på 23.000 kr. årligt. Vi ønsker for denne gruppe, der ikke er personligt myndige, fortsat at tilskynde forældrene til at føle også et økonomisk ansvar for deres børn. Vi finder ligeledes beløbet på 23.000 kr. alt for højt. Vi har jo ingen garanti for, at de unge med dette beløb bidrager til familiens almindelige økonomi.

Lad mig konkluderende sige, at også det konservative folkeparti ved, at de uddannelsessøgende har økonomiske problemer ligesom resten af dette samfund, og vi vil da gerne medvirke til at løse disse problemer både for de studerende og for samfundet i øvrigt. Vi finder, at på grund af den rekordhøje rente er den nuværende ordning med statsgaranterede banklån uholdbar. Derfor ønsker også vi en ændring, der gerne må koste noget, men først og fremmest skal pengene skaffes gennem en afvikling af stipendierne, der kun er til gavn for de få. Vi ønsker ligestilling og forældreafhængighed for alle unge over 18 år gennem tildeling af rentelette lån, suppleret med almindelige lån. Andet er der i øjeblikket ikke penge til.

Tørnæs (V):

Jeg er meget overbevist om, at mange under uddannelse i øjeblikket ser frem til en hårdt tiltrængt forbedring af Statens Uddannelsesstøtte. Den nuværende uddannelsesstøtte består som bekendt dels af stipendier, dels af statsgaranterede bank- og sparekasselån. Det er nok et spørgsmål, om denne fordeling og denne form for uddannelsesstøtte er rigtig.

Forholdet er jo det, at indtil den uddannelsessøgende er fyldt 22 år, er stipendierne afhængige af bl.a. forældrenes indtægts- og formueforhold, hvilket betyder, at unge under uddannelse, hvis forældres indtægt ligger over en fastsat grænse, er hjemfaldne til alene at skulle optage de efterhånden kostbare lån og derved pådrage sig en meget, meget stor studiegæld, først og fremmest på grund af den høje rente. Det er således netop på

grund af den høje rente, at vanskelighederne opstår for mange. Diskussionen har da også med rette været koncentreret om de største lånoptagninger, som naturligvis stammer fra uddannelsessøgende, der fra deres 18. til deres 22. år ikke har kunnet få stipendier, men alene har været henvist til at dække leveomkostninger ved fuldt ud at optage statsgaranterede banklån. I realiteten er det nok de færreste forældre, der har råd til at understøtte deres uddannelsessøgende børn over 18 år med faste kontante tilskud, og derfor har de uddannelsessøgende således alene været henvist til banklånene.

Nu har ministeren så fremsat et forslag om rentelette statslån og om, at de skal gives efter samme kriterier som stipendierne. Det vil altså sige, at man stadig væk opretholder forældreafhængigheden, for at de studerende skal kunne få sådanne rentelette lån. Som det fremgår af forslaget, skal disse statslån være en tredje støtteform, men stadig væk efter samme transkriterier som for stipendierne. Man kan altså sige, at de, som allerede er de i denne forbindelse dårligst stillede, fortsat vil være det.

Ministeren har altså valgt at prioritere større lånebeløb højere end afskaffelse af forældreafhængighed, også højere end rentefrihed i studietiden. Jeg vil gerne stærkt understrege, at vi ikke deler denne prioritering. Vi er uenige i denne opfattelse. Vi går tværtimod ind for, at man efterhånden skal afskaffe forældreafhængigheden, og vi mener, at det i den situation, de studerende befinder sig i i dag, er en af de første og største opgaver, vi bør gå i gang med. Vi kan af disse grunde ikke støtte ministerens forslag i den foreliggende form.

Med hensyn til det forslag, som er fremsat af kristeligt folkeparti, er det jo rigtigt, som det allerede er sagt herfra, at det karakteriserer, skal vi sige et afgørende brud, en afgørende vending i forhold til, hvad der tidligere har været på området.

Jeg vil gerne sige, at kristeligt folkepartis forslag langt hen ad vejen dækker nogle af de principielle synspunkter, som vi mener er rigtige med hensyn til uddannelsesstøtten. Man siger i punkt 1, at uddannelsesstøtten ydes i form af statslån. Vi mener, det er rigtigt, at man aftrapper stipendierne, og at man i uddannelsesstøtten lægger hovedvægten på rentelette lån. Vi mener, det er rig-

[Tørnæs]

tigt, at den uddannelsessøgende selv har et økonomisk medansvar. Vi mener også, det er rigtigt, som det fremgår af beslutningsforslagets pkt. 2, at uddannelsesstøtten ydes individuelt uafhængigt af forældrenes økonomiske forhold. Vi mener faktisk, som jeg sagde før, at det er et særdeles centralt punkt, også af hensyn til de skævheder, som socialindkomstbegrebets indførelse også i den relation har medført.

Vi mener således, at der er mange positive, idealistisk rigtige tanker i det beslutningsforslag, kristeligt folkeparti har fremsat, men vi må sige, at vi mangler nogle konsekvensberegninger af det. Vi er særdeles usikre på, hvad det økonomisk vil betyde. Jeg vil i denne forbindelse gøre opmærksom på, at der jo må være en væsentlig forskel, om vi taler om statslån, eller om vi taler om rentelette banklån. Det må have en ganske stor indflydelse på de økonomiske konsekvenser. Jeg vil gerne tilsige, at vi vil kigge meget nøjternt og ud fra en positiv indstilling på det forslag, som er fremsat af kristeligt folkeparti.

Modsat må jeg sige i overensstemmelse med, hvad jeg allerede har redegjort for, at vi ikke kan medvirke til det forslag, som er fremsat af VS og SF, da det har som udgangspunkt, at uddannelsesstøtten gradvis skal overgå til alene at gives som stipendier. Vi mener, det er en forkert form, og vi mener i det hele taget, at det vil være forkert at gå den vej. Vi mener, at forslaget, som det er fremstillet, er urealistisk, også i sine økonomiske konsekvenser, og vi kan af disse grunde ikke støtte forslaget.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Ja, så kom endelig det forslag, som fra så mange sider var ventet fra regeringen om en SU-reform. Gennem hele valgkampen i december 1981 var socialdemokrater og SFere enige om, at en SU-reform var hårdt tiltrængt, og mange socialdemokrater har gennem hele valgkampen lovet de uddannelsessøgende, at der efter valget ville komme mærkbare forbedringer. Her gælder, at gode tanker og gode citater ikke er nok. Det forslag, der er kommet, virker lidt som en hån mod de uddannelsessøgende på baggrund af den valgkamp, der har været ført.

Det, vi ser nu, er et forslag, som lige så vel kunne have været fremsat af en borgerlig regering, et forslag, der her i salen får støtte fra de borgerlige partier, om end de gerne vil have nogle ændringer i form af, at lånene ikke skal gives efter trangkriterier i forhold til forældrenes indkomst. Her vil jeg godt allerede slå den pæl igennem, hvis der skulle være nogle forhåbninger, at det overhovedet ikke interesserer SF.

Den socialdemokratiske ordfører har sagt, at der jo bruges mange penge, og at der også bruges penge her, og at det endda er mange, men de skal deles mellem mange studerende. Det, regeringen vil ofre på de studerende, er 300 mill. kr., og så kan man spørge, om det er mange penge. Man kunne jo sammenligne med de skattetilskud, der gives til folk, der har råd til at spare op. Her tænker jeg på 3.000 kr.s fradraget, som tilfalder en gruppe, som har råd til at spare op. Det koster staten 1,9 mia. kr. årligt, og i relation til det synes jeg nok, at 300 mill. kr. til de uddannelsessøgende virker af meget lidt.

Vi var nogle, der troede på de socialdemokrater, der under valgkampen lovede, at der nu ville komme rentefrie lån til de studerende; men heller ikke det blev overholdt. De statslån, man nu vil indføre, vil være med en forrentning på 8 pct. Det har været en meget stor anstødssten for de studerende, og derfor vil vi stille ændringsforslag om, at lånene bliver rentefri.

Regeringen har endvidere lovet at komme med et forslag om gældssanering, og det forslag skulle hjælpe de studerende, der på grund af de borgerliges indførelse af de statsgaranterede lån er kommet i klemme. Men tror regeringen, at der vil blive mindre brug for et forslag om gældssanering, efter at en socialdemokratisk regering nu har lavet en såkaldt SU-reform? Betyder det ikke, at gældssaneringen vil løbe i det uendelige på grund af de alt for dårlige støtteordninger? Man kunne tro, at det var betegnende for socialdemokratiet, at de kommer og afbøder nogle af de værste katastrofer, men fuldstændig undlader at gøre noget ved, at katastroferne opstår. Vi ser, at man laver negativ indkomstskat for landbruget, men nogen landbrugspolitik har man i grunden ikke. Og nu kommer man så og vil lave gældssanering for de studerende, men at gøre noget ved det

[Marianne Bentsen-Pedersen]

i den anden ende og lave en ordentlig SU-reform vil man heller ikke.

Som det allerede har været nævnt, er vores og VS' forslag en genfremsættelse, men vi har valgt at fremsætte det sammen med regeringens forslag for at vise, hvordan de øjeblikkelige problemer kunne løses. Vores forslag er ikke noget ideal, men er også tænkt som en overgangsordning. Det peger henimod en uddannelsesløn, men udgangspunktet er bedre end det, regeringen fremlægger.

Regeringen har sagt, at der er mange gode tanker i forslaget. Den eneste indvending er stort set, at det er for dyrt. Jeg vil dog hævde, at det ikke er så dyrt, som ministeren påstår, men det kan vi måske få opklaret under udvalgsarbejdet. Dyrt er det, især hvis man ser på bruttotallene, men hvis man fra tallene trækker de penge, staten udbetaler i ikke-indfrie studielån, og hvis man også fratrækker de beløb, staten får mindre i skat, fordi de nyuddannede kan fratrække renterne af studielåne, og hvis man også trækker et beløb fra, der svarer til understøttelsen til de mennesker, de studerende holder ude fra arbejdsmarkedet, fordi de selv er nødt til at tage erhvervsarbejde, bliver omkostningerne mindre. Jeg synes, at ministeriet skulle begynde at regne ud fra de samlede præmisser, for ellers bliver det umuligt at få et samlet overblik over tilstanden.

Efter SFs og VS' forslag skulle det være muligt at gennemføre et studium uden supplerende erhvervsarbejde, hvis man er alene og udelukkende skal forsørge sig selv. Derimod vil de fleste studerende efter regeringens forslag fortsat være nødt til at have erhvervsarbejde, og det betyder, at mange, længe før de er færdige med studierne, falder for den grænse, der afgør, hvor længe man kan modtage støtte, og altså skal de den sidste del af deres studier være henvist til udelukkende at leve af dyre banklån, eventuelt suppleret med lønindtægt. Det betyder også, at uddannelsesinstitutionerne bliver belastet længere af de samme studerende, og at det varer længere, før der bliver plads til nye årgange, og det er dyrt for samfundet, men det er især katastrofalt i en tid, hvor der er nedskæringer med deraf følgende adgangs begrænsninger.

Forbedringerne er altså så små, at det er meget svært at få øje på dem, men vi skal for en ordens skyld nævne, at den direkte forrin-

gelse, der lå i det oprindelige forslag, der gik ud på, at statslåne skulle medregnes i egenindtægten, er udgået efter pres fra de studerendes organisationer i et samarbejde med SF og VS.

Ministeren har lagt op til, at dette skal være første etape af en mere omfattende reform. Det har vi ikke så mange forhåbninger til. Vi er meget venligt stemt over for ministerens vilje i dette spørgsmål, men tvivler på, at denne eller kommende finansministre vil være indstillet på at afsætte væsentligt flere ressourcer til området. Men hvis vi alligevel skal se på det som en første etape, så vil jeg gerne spørge ministeren, om en forbedring af loven i givet fald skulle gå til at forhøje beløbet til de statslån, der nu indføres, eller om det skulle gå til at sænke renten på disse lån. Hvis vores ændringsforslag om at fjerne renten ikke bliver vedtaget i denne omgang, vil jeg meget stærkt opfordre ministeren til at bruge eventuelle flere penge til at fjerne den helt urimelige rente.

SF vil deltage meget kritisk i udvalgsarbejdet, og vi vil gerne have nogle tal på bordet om, hvad regeringens forslag betyder for den enkelte studerende, og hvad en bedre ordning, f.eks. SF-VS' forslag, vil betyde for statskassen, hvis man regner med nettotal i stedet for bruttotal.

Halvgaard (FP):

På baggrund af Danmarks situation med 300.000 arbejdsledige, stigende økonomiske vanskeligheder, daglige konkurser og tvangsauktioner synes det ubegribeligt, at forslag om Statens Uddannelsesstøtte af den karakter, vi skal behandle her i dag, bliver fremsat.

Der foreligger 3 forslag, og for at begynde med kristeligt folkepartis forslag vil jeg sige, at det jo lyder meget godt, at der skal tilbydes rente- og afdragsfrie statslån i studietiden og lavt forrentede efter studiets ophør. Det lyder meget godt, hvis samfundet havde råd til det, men det har samfundet ikke, og derfor er det uansvarligt.

Det næste forslag er fra SF og VS, og her er jeg helt enig med hr. Hans Jørgen Jensen, når han siger, at det er helt uden forbindelse med virkeligheden.

Det tredje forslag er fra undervisningsministeren. Det er af mere moderat karakter,

[Halvgaard]

men er efter vores mening uacceptabelt i den nuværende situation.

Hvis forslag af denne karakter vedtages, betyder det en yderligere belastning for dansk erhvervsliv med stigende skatter, stigende omkostninger, og i en krisesituation som den, Danmark befinder sig i i disse år, burde politiske partier afholde sig fra at slå politisk mønt af forslag af denne art.

Forslagsstillerne har da helt ret i, at de uddannelsessøgende har store vanskeligheder med økonomien og også er bekymrede for fremtiden, men disse problemer har de uddannelsessøgende altid haft. Indtil 1960'erne ydede man overhovedet ingen uddannelsesstøtte af nogen art til de uddannelsessøgende, men man må dog heller ikke glemme den favorisering, der har været af akademikerjob fremfor praktisk arbejde, med 10 gange så behageligt arbejde som andres til en 3 gange så høj løn og en 4 gange så høj pension. Det er fuldkommen urimeligt, hvis man skal se demokratisk på det.

Nu synes tre partier altså, at de uddannelsessøgende har krav på, at man nu finder en løsning, der kan klare problemerne. Jeg synes, at tidspunktet er dårligt valgt. Spørgsmålet er, om det er at klare problemerne, at man finansierer en række uddannelser, der ingen brug er for. Tænk blot på de prognoser, der foreligger.

Mon ikke man i stedet virkelig skulle analysere uddannelsesbehovet inden for de forskellige områder og så få indrettet vores uddannelseslovgivning herefter, en skærpet adgangsregulering efter samfundets behov. Så kunne man tage hele spørgsmålet om de uddannelsessøgendes økonomiske behov op til grundig overvejelse, og først da vil fremskridtspartiet være medvirkende.

Alle tre forslag vil betyde en omfattende økonomisk belastning for samfundet, og hvor vil forslagsstillerne hente disse penge? Kan vi tillade os yderligere at belaste vores erhvervsliv og landbruget med højere skatter og højere omkostninger? Det skulle undre mig, om man havde tænkt alvorligt over det problem.

Jeg håber, at forslagsstillerne forstår, at fremskridtspartiet ikke vil støtte de fremsatte forslag.

Bente Juncker (CD):

Vi er fra CDs side helt enige i, at der må ske en forbedring af de uddannelsessøgendes økonomiske vilkår nu. CD prioriterer investeringen i de unges uddannelse meget højt, og vores ønske om kvalitet og effektivitet inden for alle uddannelser fremmes ikke ved, at de unge er tvunget til at tage for meget erhvervsarbejde. CD har som grundholdning, at studielåne stadig må udgøre en væsentlig del af støtten – gerne rentefri i studietiden og med en lav forrentning efter studiets afslutning eller ophør.

Vi er naturligvis også enige i, at unge, der opfylder transskriteriet, skal have mulighed for stipendier, især inden for ungdomsudannelserne, hvor det især er vanskeligt at afvikle en meget stor gæld. Vi mener endvidere, at de uddannelsessøgende fra det 18. år bør være uafhængige af forældrenes indkomst- og formueforhold.

I ministerens forslag er CD tilfreds med, at aldersgrænsen er sat ned til de 18 år, ligesom vi finder, det er rimeligt, at der er taget hensyn til i forslaget, om den studerende er hjemmeboende eller udeboende. De ca. 9.000 kr., der er forskellen, er i høj grad velment.

CD er ligeledes tilfreds med, at det igen bliver muligt for de studerende at optage statslån. Vi er opmærksomme på den stigende gældsbyrde, de studerende har. Det kan give anledning til bekymring netop i en tid, hvor mange akademikere går arbejdsløse. Vi har da også noteret os, at ministeren i denne samling agter at fremsætte et forslag om gældssanering.

Vi er derimod ikke begejstrede for den høje rente i studietiden, 8 pct., samt for forrentningen på 12 pct. af lånet efter studietidens ophør. Vi vil her gerne foreslå som sagt tidligere, at lånene gøres rentefrie i studietiden, men det er en detalje, som vi kan arbejde med i udvalget.

CD kan principielt tiltræde de principper, der er indeholdt i kristeligt folkepartis beslutningsforslag, men vi mener i øvrigt, at hensynet til den almindelige økonomiske situation kan vanskeliggøre finansieringen, som en sådan lovgivning vil medføre. Der er ikke noget overslag over de økonomiske virkninger. Det forslag kan CD derfor ikke medvirke til.

Med hensyn til VS' og SFs beslutningsforslag kan vi være meget enige i intentionerne i forslaget. Vi mener også, at de studerende

[Bente Juncker]

skal have rimelige vilkår i studietiden, hvor de ikke skal belastes af alt for meget erhvervsarbejde. Men vi mener, det er overbudspolitik, når VS og SF fremsætter dette forslag i en tid, når alle andre grupper må holde igen. Jeg skal herved afvise det forslag.

Til slut vil jeg sige, at jeg finder, det er meget uacceptabelt, at ministeren fremsætter et forslag, der ikke kan ændres et komma i, da alle tekniske detaljer i Statens Uddannelsesstøtte tilsyneladende er fastlagt på forhånd.

Lone Dybkjær (RV):

Da mit partis ordfører ikke kan være til stede, skal jeg på partiets vegne sige følgende om de tre forslag, der er til behandling nu.

Om regeringens forslag vil vi sige, at det er helt klart, der er behov for en ændring af uddannelsesstøtten, og det er også helt klart, at der er behov for en ændring, som virker allerede fra 1. august 1982.

Det indebærer naturligvis også, da der kun er et halvt år, til at det skal træde i kraft, at det er svært at foretage de store ændringer. Vi står over for en række tekniske begrænsninger. Vi accepterer, at det er udgangspunktet, men vi vil dog godt sige, at vi synes, det er beklageligt, at forslaget er kommet så sent frem. I betragtning af de diskussioner, der har været, synes vi godt, at vi ikke på den måde havde behøvet at stå, om jeg så må sige, med ryggen op ad muren.

Det tredje, jeg godt vil sige om forslaget, er, at vi kan godt se, der er en række svagheder. En række af ordførerne har også været inde på det. Vi ønsker f.eks. også, at der er en forældreuafhængighed. Men vores hovedholdning til forslaget er, at vi må se at nå frem til et resultat. Det vil være vores holdning i udvalgsarbejdet. Vi synes, det er meget vigtigt, at der sker en forbedring nu pr. 1. august 1982. Så må vi, efter at vi har fået gennemført sådan en forbedring, mere principielt diskutere, hvad vi skal gøre ved dette område.

Det kan også være en slags kommentar til kristeligt folkepartis forslag. Jeg synes, der er tanker i det, som er gode. Det er klart, vi savner nogle konsekvensberegninger af det, men jeg synes, at netop det forslag bør indgå i den videre drøftelse.

Om SFs og VS' forslag vil jeg nok sige, at det er svært for andre end engle at klare den type af forslag. Vi synes, det er uden hold i den virkelighed, vi befinder os i. Jeg havde også ønsket, at vi kunne stå op og love guld og grønne skove til alle uddannelsessøgende og unge, men det føler vi ikke vi kan.

Vores konklusion er derfor vedrørende de tre forslag, som jeg allerede har sagt, at vi vil koncentrere os om regeringens forslag og prøve ud fra det at nå frem til et forslag, så vi kan få en ændring iværksat pr. 1. august 1982.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Ordføreren vedrørende beslutningsforslag nr. B 17 (om uddannelsesstøtte), hr. Chr. Christensen, har ordet:

Chr. Christensen (KrF):

Kristeligt folkeparti er meget enig med undervisningsministeren i, at udviklingen i de uddannelsessøgendes økonomiske forhold har givet anledning til stigende bekymring, som der står i indledningen til ministerens fremsættelsestale. Det er netop baggrunden for, at kristeligt folkeparti nu for anden gang fremsætter forslag om ændring af uddannelsesstøtten.

Vi har i bemærkningerne gjort gældende, at systemet med bank- og sparekasselån har udviklet sig på en sådan måde, at den økonomiske situation for mange uddannelsessøgende er helt uholdbar. Resultatet er, at mange af dem kommer til at sidde i en næsten bundløs gæld – specielt da de unge, som er gået ind i en videregående og længere uddannelse.

Vores forslag har nogle punkter, hvoraf jeg specielt skal fremhæve, at vi vil gå væk fra statsgaranterede studielån og over til direkte statslån, som skal være rente- og afdragsfri i studietiden. Vi har også den opfattelse, at lånene må være lavt forrentede derefter. Vi har antydnet, at renten kunne ligge omkring diskontoen. Jeg forstår, at på det punkt er afstanden mellem kristeligt folkeparti og undervisningsministeren ikke særlig stor.

For det andet har vi gjort gældende, at denne uddannelsesstøtte, som altså skal ydes som lån, skal være uafhængig af forældrenes økonomiske forhold. Det har vi gjort for at

[Chr. Christensen]

skabe ligestilling for de unge. Det var vel sådan før i tiden, at det var muligt – og i nogle tilfælde vel også praktiseret – at forældrene betalte deres barns uddannelse eller dele deraf. Men den almindelige økonomiske udvikling, ikke mindst beskatningsforholdene, har frataget de fleste forældre denne mulighed, sådan at de studerende alligevel er henvist til selv at skulle klare udgifterne, selv at skulle skaffe lånene, selv at skulle afdrage dem og selv at skulle betale udgiften, der er forbundet dermed. Ansvaret ligger altså hos de unge. Så finder vi det diskriminerende, at det skal være forældrenes økonomiske vilkår, der skal være bestemmende for, om de unge kan få den støtte, som de har brug for. Det er i virkeligheden sådan, at hvis forældrene sidder med en død formue i form af jord eller fast ejendom, kan det forhindre de unge mennesker i at få støtte.

Med hensyn til tilbagebetalingen er det vores opfattelse, at den må være afhængig af støttemodtagerens indtægt. Hvis det er sådan, at støttemodtageren har en høj indtægt, må man kunne betale tilbage i hurtigere tempo. Har man en lav indtægt, må man have mulighed for en længere afdragsperiode. Det kunne f.eks. opnås ved, at man fastsatte den minimale tilbagebetaling til en brøkdel af indtægten.

For det fjerde mener vi, at uddannelsesstøtten må have en rimelig størrelse. Vi har angivet nogle summer i bemærkningerne.

Hvis man sammenholder dette forslag med ministerens forslag, kommer vi til den konklusion, at ministerens forslag er endog særdeles skuffende. Ikke skuffende i den forstand, at det er kommet frem, for det ligger helt på linje med vores opfattelse af, at det er nødvendigt, at der bliver gjort noget ved sagen. Derfor er det også tilfredsstillende, at der er flere partier, der har blandet sig i debatten og givet deres bidrag. Men ministerens forslag omfatter i virkeligheden kun dem, som på forhånd kan honorere kravene, der gør dem berettiget til at få stipendier. Det vil altså sige, at man skiller en del af den studerende ungdom ud og siger: jer vil vi hjælpe. De, der på forhånd har mulighed for at få en hjælp – altså de, der kunne få stipendier – vil man nu give 50 pct. af stipendiebeløbet oveni i statslån. Det vil altså i virkeligheden sige, at denne gruppe får både i pose og sæk, mens alle de andre ingenting

får. Her kan man sandelig ihukomme Skriftens ord om, at de, der har muligheder, skal få flere.

Jeg havde håbet, at ministeren havde forstået alvoren i denne diskriminering og denne forskelsbehandling af vore unge, der i øjeblikket foregår. Kigger man nøjere på bemærkningerne, er der dog håb. Jeg føler, at der bag ministerens undskyldninger eller forklaringer om, at andre burde have været med, ligger en dybere forståelse for, at der skulle have været lidt flere med, end der egentlig kom. Denne forståelse vil jeg godt takke for. Vi kender ministeren så godt, at vi ved, ministeren er klar på, at der burde have været denne ligestilling på studieområdet, som vi har foreslået. Det kunne måske føre til, at der, når næste omgang skal tages, vil være en bedre forståelse – eller bedre praktisk opbakning bag den forståelse, som jeg tror ministeren trods alt har.

Kigger vi lidt nærmere på forslaget, viser det sig, at renten nok skal være lavere, men den skal altså ikke væk. Det er vores opfattelse, at i studietiden bør renten væk, sådan at lånene er rentefrie. Det var netop en af begrundelserne for, at vi mener, vi skal gå over til statslån, for det er den eneste mulighed for, at det kan lade sig gøre. Vi havde også ønsket, at renten skulle være lavere, når studietiden var ophørt. Det skal vi honorere at ministeren har forståelse for, idet den også er lavere efter ministerens forslag.

Men alt i alt: ministerens forslag hjælper kun en del af den studerende ungdom, ikke over et bredere felt, og navnlig er det helt væsentligt, at ministeren ikke fjerner forskelsbehandlingen af vore unge.

Det er, som om man bygger på, at forældre, der har en vis indkomst, også må kunne klare deres børns uddannelse. Det er romantik fra gammel tid. Den situation eksisterer ikke i dag, og det er forbavsende, at socialdemokratiet vil lukke øjnene for denne realiteternes verden på det studiemæssige område.

Må jeg sige med hensyn til forslaget fra SF, at det er meget interessant at se den uenighed, der er mellem SF og kristeligt folkeparti. Efter at vi nu har foreslået, at det skal være lån, foreslår SF, at det udelukkende skal være i form af stipendier. Det kunne altså se ud, som om der overhovedet ingen mulighed er for forståelse de to partier imel-

[Chr. Christensen]

lem med hensyn til de unges uddannelse. Jeg skal vel tilføje, at der er et parti til, VS, der er medforlagsstiller. Men går vi lidt længere ned i forslaget, kan vi læse, at statslån, som skal være rentefrie i studietiden og skal være lavt forrentede efter endt studium, bogstavelig talt er taget lige ud af vores forslag. Der er altså sammenfaldende punkter. Kigger vi lidt videre, kan vi også se, at der under egenindtægtsgrænser og formuegrænser ligger et beløb, der svarer nogenlunde til det beløb, som vi mener burde kunne gives i studielån.

Alt i alt må jeg nok sige, at der i de tre forslag er ting, som kunne sammenarbejdes til en begyndelse, så vi kan få lettet de studerendes vilkår noget. Derfor tror jeg, der er mulighed for, at vi i udvalgsarbejdet kan nå noget af vejen.

Den optimisme synes jeg også nok ligger hos mig på baggrund af de udtalelser, der er kommet fra nogle af partierne her. Jeg vil gerne takke de partier, der beskæftigede sig med vores forslag og ikke mindst beskæftigede sig med det for os helt centrale i forslaget.

Fru Eva Møller var inde på uafhængigheden af forældrenes indkomst, ligheden. Præcis det samme var man fra venstres side inde på. Hr. Tørnæs trak også frem spørgsmålet om forældreafhængigheden og spørgsmålet om lånene. Vi mærkede også hos CD den samme forståelse for det helt centrale. Det er på disse felter, jeg mener vi må prøve om vi kan samarbejde og finde frem til noget fornuftigt.

Alle disse tre ordførere nævnte også en mangel i vores forslag, nemlig de økonomiske beregninger. Første gang vi havde diskussionen her om dette forslag, var ministeren fremme med nogle økonomiske beregninger. Jeg vil godt sige, at vi erkender denne mangel, men vil samtidig henholde os til, at vi her har med et beslutningsforslag at gøre og ikke med et egentligt lovforslag. Først når vi har det egentlige lovforslag, er det muligt at foretage nøjere konsekvensberegninger.

Vi erkender, at vort forslag lige så vel som det fra de to andre partier, SF og VS, drejer sig om mange penge. Hr. Halvgaard tegnede meget klart, set fra hans side, det uansvarlige i, at vi overhovedet kan komme med sådan et forslag netop på baggrund af, at det koster mange penge, og spurgte: har I overhovedet tænkt på erhvervslivet? Ja, i allerhøjeste grad, ikke mindst de børn, der netop kom-

mer fra dette erhvervsliv og skal have en uddannelse. Det er dem, det drejer sig om, hr. Halvgaard.

Jeg vil også godt sige, at det er da et stort spørgsmål, om vejen i nedgangstider er at nedskære undervisningsmulighederne og -vilkårene, om ikke det netop var det stik modsatte, vi skulle gøre. Kigger man ud over landets grænser og ser på, hvilke baggrunde der er for, at staterne klarer deres økonomiske forhold, ser man jo ofte, at netop undervisningen har været prioriteret i en sådan grad, at man undrer sig over, at det kunne lade sig gøre for en stat. Men det er måske det, der har dannet baggrunden for, at de virkelig fik klaret deres økonomiske forhold. Altså, alt i alt: her har vi også spørgsmålet fremme om en prioritering.

Jeg vil godt udtale forståelse for de partier, der heroverfor har gjort gældende, at det er mange penge, og ét er at ønske, noget andet er, at vi står i en akut pengemangelsituation. Vi erkender det og vil også godt være med til at diskutere en fornuftig løsning, ikke mindst på baggrund af hr. Tørnæs' udtalelser. Alligevel vil jeg appellere til, at det, det drejer sig om her, er, at vi nu kommer i gang, og at man har for øje, at det er et spørgsmål om at prioritere uddannelsen for de unge på det niveau, hvor vi er nødt til at prioritere.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Ordføreren vedrørende beslutningsforslag nr. B 46 (om reform af Statens Uddannelsesstøtte), hr. Tinning, har ordet.

Tinning (VS):

Baggrunden for det beslutningsforslag, som er blevet fremsat i fællesskab af VS og SF, er nogle desværre ret indlysende og ret iøjnespringende uhyggelige kendsgerninger.

Enhver ved, at de, der er på SU, inden for de seneste år har fået udhulet den støtte, der skulle ligge i SU. Den regulering, som foregår af støtten, er utilstrækkelig, og det er der ikke noget nyt i. Som udgangspunkt kan vi altså se, at der inden for de seneste år er kommet et øget økonomisk pres på dem, der er under SU.

Vi ved også, at der er kommet et øget socialt pres, selvfølgelig fordi selve det at have for få penge, selve det stadig væk at skulle forsøge at uddanne sig, selve det stadig væk

[Tinning]

at være tvunget til at påtage sig et erhvervsarbejde i en eller anden udstrækning – i den udstrækning det overhovedet er muligt at få et – selvfølgelig betyder, at man som studerende i hele sin sociale situation bliver yderligere presset.

Vi ved også, at sådan som SU-ordningen har fungeret, betyder det, at man i højere grad bliver disciplineret i sine studier, at man i højere grad føler sig presset til at komme hurtigt igennem, i den udstrækning man kan. Realiteten er jo ofte, at man bliver tvunget til at komme langsommere igennem.

Dertil kommer, som senest AC har gjort opmærksom på, at vi stadig væk i dag har en række folk, som går og studerer, og som har måttet optage lån under 1975-ordningen. Det vil sige, at de studerer alene med statsgaranterede lån og derudover selvfølgelig supplerer med erhvervsarbejde. Det er folk, der ikke er færdige endnu, og det er folk, som, når de engang bliver færdige, vil stå med, hvor svært det end kan være at forestille sig, gældsbyrder, der er endnu højere end dem, vi allerede kender i dag.

Det er den situation, som danner baggrund for, at man måtte lave et eller andet forslag om SU. Jeg skal først sige noget om det beslutningsforslag, SF og VS i fællesskab har fremsat, inden jeg vender tilbage til de to andre.

Vores forslag bygger på, at alle over 16 år må ind under denne SU-ordning. Det gælder dog ikke dem, som går på en uddannelse, hvor der er tilknyttet en eller anden form for lønordning – det kan være sygeplejersker eller EFG-lærlinge, eller hvad man i øvrigt kan nævne af eksempler. Men alle andre over 16 år må ind under den ordning. Det betyder bl.a., at der er en del, nemlig dem mellem 16 og 18 år, som ikke længere skal være på den såkaldte ungdomsydelse, der som bekendt pr. 1. januar i år var på 8.500 kr. årlig. Det var den maksimalt; beløbet bliver reguleret efter socialindkomsten, og de fleste får noget mindre, men maksimalt er det 8.500 kr. om året. Det er, hvad man kan få, og det er helt oplagt for lidt.

Forslaget bygger på den præmis, at vi på lang sigt må frem til alene at have stipendier, men i en overgangsordning skal de suppleres med statslån, som er rentefrie i studietiden, og som er lavt forrentede efter endt studium.

I anledning af bemærkningerne om, at det kun er engle eller lignende, forstår jeg, verdensfjerne personligheder, eller hvad man skal kalde sådan nogle, som kan tage vores forslag alvorligt, må jeg gøre opmærksom på, at det faktisk er sådan, at det, vi har udarbejdet, er et forslag, som er et overgangsforslag til en anden situation, hvor vi kan nå frem til alene at bruge stipendier.

Det, vi snakker om, er faktisk en kombination af stipendier og af statslån. For dem under 18 år opererer vi kun med stipendier på 23.000 kr. til de hjemmeboende og 30.000 kr. til de udeboende. For dem over 18 år har vi sagt, at det kan lade sig gøre at leve for 45.000 kr. om året, men det er også det minimale, man kan nævne som beløb, i hvert fald hvis man forestiller sig, at det skal være muligt at leve, mens man er under uddannelse, alene for det, man kan få over SU. Det er så for de hjemmeboende 23.000 kr. i stipendier og 22.000 kr. i lån og for de udeboende 30.000 kr. i stipendier og 15.000 kr. i lån.

Det er klart, at også vi, som det allerede tidligere har været nævnt, støtter, at alle disse beløb må være uafhængige af forældreindkomst. Det er også klart, at beløbene skal dyrtidsreguleres løbende. Det er højst kritisabelt, at der de seneste år er sket en udhuling af den eksisterende støtteordning. Vi er nødt til klart at sige, at det er uacceptabelt, og at der selvfølgelig skal ske en fuld dyrtidsregulering.

Derudover må det være sådan, at SU kun dækker de omkostninger, som er forbundet med at være under uddannelse. Det vil sige, at med hensyn til alle mulige former for sociale ydelser må de uddannelsessøgende være ligestillet med andre befolkningsgrupper. Det kan ikke være sådan, at man er afskåret fra at få hjælp eller bistand fra det sociale system i øvrigt, fordi man er under uddannelse og er henvist til at forsøge at leve af en elendig SU-ordning.

Endelig lægger vores forslag op til, at hvis der under tilbagebetalingen sker det, at indtægten kommer under den maksimale dagpengesats, så må det være sådan, at tilbagebetalingen stopper, at man holder en pause, hvad enten man så er kommet under den maksimale dagpengesats på grund af arbejdsløshed eller på grund af andre sociale begivenheder, eller hvad man nu vil kalde det.

[Tinning]

Jeg vil godt med det samme tage fat på den ene hovedindvending, som en lang række ordførere har haft over for vort forslag. Man siger: nu må man altså styre sig, for vi har jo ingen penge, det ved enhver; det her er jo rystende verdensfjernt – og alt muligt andet i samme boldgade.

Når vi skal diskutere, om der er penge til noget sådant eller der ikke er det, må man for det første selvfølgelig se på, hvordan man regner ud, hvad det koster. Jeg skal blot ganske kort gentage, hvad fru Marianne Bentsen-Pedersen fra SF allerede har sagt, at der er altså forskellige måder at regne det ud på. Man må tage hensyn til, at sådan som tingene er i dag, må staten bruge nogle penge på de ikke-indfrie studie lån. Sådant som tingene er i dag, er det sådan, at når man kan trække renter fra før skatteindbetalingen, så kommer der nogle færre penge ind i skat. Det er også sådan, at en del arbejdsløse kunne komme i arbejde, hvis det ikke var sådan, at studerende var tvunget til at have supplerende erhvervsarbejde. De forhold er man selvfølgelig nødt til at drage ind, hvis man overhovedet skal give sig til at forsøge at sætte kroner og øre på.

Men det er blot det ene, for derudover handler hele den diskussion, om vi nu har råd eller ej, selvfølgelig om en prioritering, om en politisk prioritering. Det, det drejer sig om, er jo, at der er en række områder, hvor man kunne lade være med at bruge nogle penge, men hvor man altså bruger pengene i dag, f.eks. til det ofte nævnte, forsvaret. Der er en række områder, hvor man faktisk kunne hive nogle flere penge ind.

Det er ikke længere siden end noget i stil med 20 timer eller så, at folketinget havde lejlighed til at behandle et forslag, der drejede sig om de private pensionsordninger, et forslag, der bl.a. indeholder en engangsskat på private pensionsordninger, der uden videre dikkedarer ville have givet mulighed for 30–50 mia kr.s reduktion i statsgælden. Hertil kan føjes 3.000 kr.-fradraget, som fru Marianne Bentsen-Pedersen nævnte.

Såvel VS som SF har i alle mulige sammenhænge selvfølgelig peget på, dels hvor der kan spare nogle penge, dels hvor der kan hentes nogle flere penge. Derfor duer det ikke bare at sige: det er vildt urealistisk, det kan vi simpelt hen ikke røre ved, for det er enormt dyrt. Det passer jo ikke, at de beløb,

vi opererer med i forbindelse med dette forslag, er økonomisk urealistiske. Jo, det passer, hvis man siger, at den økonomiske politik, vi fører, skal fastholdes, at den indkomstpøolitik, vi fører, skal fastholdes, og at man fortsat skal forsøge på at få en såkaldt konkurrenceevneforbedring og fastholde de offentlige udgifter på de såkaldte traditionelle områder, især socialområdet og uddannelsesområdet. Hvis man accepterer alle de udgangspunkter, kan man selvfølgelig ikke finde pengene. Men ellers er det faktisk muligt.

Derudover nogle kommentarer til en række andre indvendinger, som er fremført her.

Fru Eva Møller fra det konservative folkeparti talte om, at der måske nok kunne være nogle grunde til at se lidt positivt på vort forslag; der var i hvert fald nogle elementer, som var sympatiske, men – og det var ret afgørende – det kunne ikke nytte noget, at de unge gik hen og fik det bedre end pensionisterne. Det er vi selvfølgelig fuldstændig enige om. Men vi har aldrig opereret ud fra den levevilkårsfilosofi, at hvis vi kan finde nogen, der har det dårligt, må vi forsøge at finde nogle andre, som vi så kan sørge for får det næsten lige så dårligt eller måske endnu værre. Vi har det faktisk sådan, at en forbedring af de studerendes levevilkårssituation ikke står i modsætning til at forbedre folkepensionisternes og andre pensionisters livssituation. De to partier, SF og VS, der står bag dette beslutningsforslag, har også på forskellige leder og kanter stillet forslag, der går i præcis den retning. Hvis det skulle betyde, at vi kunne finde sammen om at forbedre vilkårene for pensionisterne, så var der da kommet noget ud af denne debat.

Der lød nogle indvendinger fra fremskridtspartiet, bl.a. den, som jeg allerede har kommenteret, at vi ikke har råd, og at forslaget er uden forbindelse med virkeligheden og alt det dér. Men der var også nogle kommentarer, som jeg ikke synes bare bør have lov at stå uimodsagt. Hvad var det nu for noget, for de her akademikere havde jo et arbejde, som var 10 gange så behageligt som andres, og som blev lønnet tre gange så højt. Jeg tror oven i købet, det blev nævnt, at pensionerne også var fire gange så høje. Hvis man forsøger at kigge på, hvad det er for en lønudvikling, der er sket, også på akademikerområdet, inden for de seneste år, vil man se, at det faktisk ikke er sådan, at akademikere får

[Tinning]

tre gange så høj en løn som alle mulige andre. Tænk f.eks. på et område som gymnasie-lærere, tænk på alle mulige andre områder. Det kan ikke dokumenteres, og det passer simpelt hen ikke.

Den anden kommentar gik på, at i øvrigt var det også et problem at begynde at bruge penge på at uddanne nogle folk, der alligevel ikke var nogen brug for, når de var færdige. Det er klart, hvis man siger, at sådan noget som en ordentlig og velgennemført byfornyelse, sådan noget som en ordentlig satsning på vedvarende energi, sådan noget som en hel masse satsning på kollektiv trafik osv., osv. – områder, som faktisk kræver en del højtuddannede – hvis det ikke er det, man gør noget ved for alvor, så er der altså nogle områder, man ikke behøver at uddanne folk til. Men der er da nogle behov, og der er nogle funktioner, som skal varetages, hvis man vil føre en politik, som gør det muligt. Igen drejer det sig ikke om, at der ikke er råd, eller at der ikke er brug for folk, men om, at man politisk vælger, at der skal være råd, idet man politisk beslutter sig for, hvad der er brug for.

I kommentaren fra centrum-demokraterne skal jeg bare undre mig over, at der blev sagt et eller andet om, at det var et positivt træk ved det forslag, som ligger fra den socialdemokratiske regering, at man nu havde sat aldersgrænsen ned til de 18 år. Det synes jeg også det ville være, hvis det var tilfældet, men det er det altså ikke. Det er stadig væk sådan, at man taler om, at ansøgere, der ikke er fyldt 22 år, skal ligge under for forældrenes indtægts- og formueforhold. Hvis det havde været sådan, som der blev sagt, havde det da været helt fint.

Om regeringens forslag i øvrigt er der allerede sagt meget om, hvor utroligt begrænset det er, og jeg skal ikke sige ret meget mere om det ud over at understrege, at så længe det er sådan, at man ikke øger den samlede ramme for støtten til den enkelte, så længe det er sådan, at det kun er meget få, nemlig dem, som i forvejen får stipendier, som overhovedet får noget, der kunne ligne en lettelse – oven i købet en lettelse, som ikke har noget med den aktuelle situation at gøre, men som har noget at gøre med, at når man engang skal til at betale tilbage, så vil man få mulighed for at have det lidt lempeligere – og når det så oven i købet er sådan, at den gældssa-

neringsordning, vi har fået stillet i udsigt utallige gange, stadig væk ikke er dukket op, så er der altså ikke ret meget tilbage til dem, der er under SU, så er der ikke ret meget tilbage, som med rimelighed kan kaldes, at regeringen har forsøgt at leve op til intentionerne om overhovedet at gøre noget ved dette område. Det er, som det tidligere er blevet antydnet, en decideret og direkte hån over for alle dem, der forsøger at leve under SU og er presset til at forsøge at få sig et supplerende erhvervsarbejde.

Om forslaget fra kristeligt folkeparti skal jeg blot sige, at det punkt, som vedrører uafhængigheden af forældrenes økonomiske forhold, det punkt, der vedrører, at tilbagebetalingsperiodens længde bliver afhængig af støttemodtagerens indtægt, det punkt, der vedrører, at uddannelsesstøtten må kunne dække de nødvendige leveomkostninger, det er alt sammen noget, som vi er enige i. Men jeg har forstået på debattens forløb i øvrigt, at det, det drejer sig om nu for kristeligt folkeparti, er at forsøge at lave en eller anden fløj den anden vej, som kan få sparket de sidste rester af stipendiestøtte i vores nuværende studiestøttesystem ud. Det medvirker vi naturligvis ikke til, hverken på den ene måde eller på den anden måde.

Til sidst skal jeg blot endnu en gang understrege, at hvis den eneste indvending, man virkelig har over for vores forslag, er, at det er økonomisk urealistisk, så forekommer det mig at være et udtryk for en art fattigdom i den politiske argumentation. Enhver herinde ved, at spørgsmålet om indtægter og udgifter er et spørgsmål om politiske valg, et spørgsmål om, hvilke politiske præmisser man accepterer. Jeg synes derfor, der kunne være god grund til at få at vide: er det i orden, at de studerende, dem under uddannelsesstøtten, presses økonomisk og socialt mere og mere, og at den sociale slagside inden for uddannelsessystemet bliver stærkere og stærkere? Hvis det er det, man positivt vil vedkende sig, så ved vi det. Det andet er simpelt hen for løst.

Undervisningsministeren (Dorte Bønnedsen):

Jeg vil gerne takke de ordførere, som har stillet sig positivt over for regeringens forslag. Tilslutningen har været af forskellig

[Undervisningsministeren]

styrke, men der har været en række positive bemærkninger fra en del af ordførerne.

Jeg vil godt kommentere nogle af de problemer, der har været rejst, bl.a. i forbindelse med regeringens forslag.

Det første spørgsmål, der blev rejst, var fra fru Eva Møller – og i øvrigt er det samme spørgsmål rejst af en række ordførere – nemlig spørgsmålet om forældreafhængigheden. Fru Eva Møller sagde, at hun var enig i, at det var nødvendigt at prioritere, men hun ville hellere have prioriteret på en anden måde. Jeg vil gerne dertil svare, at også jeg anser forældreafhængigheden for at være et alvorligt problem. Sidst, vi gjorde noget ved uddannelsesstøtten, for et par år siden, hvor vi forbedrede stipendierne, nedsatte vi jo også forældreafhængigheden med et år. Jeg mener i høj grad, at problemet er alvorligt – af en række af de grunde, der har været fremført fra flere sider her i dag – men jeg er i mine overvejelser kommet til det resultat, at jeg måtte prioritere lånene over forældreafhængigheden, fordi det er det mest tyngende problem. Det er også det, de uddannelsessøgende giver udtryk for, at det er det problem, der tynger hårdest og alvorligst. Det er det problem, som er med til på lang sigt at skabe de store, tyngende gældsbyrder.

Hr. Tørnæs erklærede, at mange så frem til en tiltrængt forbedring af SU, og hr. Tørnæs filosoferede noget over dette tema. Jeg synes, det var glædeligt – om end jeg også synes, det var på tide – at venstre kom til denne erkendelse. Vi må erindre, hvem det var, der indførte de statsgaranterede banklån i tidernes morgen, men det er da bedre sent end aldrig at komme til erkendelse af, at det ikke var nogen lykkelig idé.

Fru Marianne Bentsen-Pedersen havde en række betragtninger om regeringens forslag. Hun påviste en række svagheder ved regeringens forslag, og hun sagde, at SFs forslag viser, hvordan løsningen kan være på disse problemer. Jeg skal ikke lægge skjul på – det tror jeg også jeg gav udtryk for i mine første bemærkninger – at det er korrekt, at SFs forslag løser en række økonomiske problemer for de uddannelsessøgende. Der er bare en enkelt lille detalje, som SF ikke rigtig har anvist en løsning på. Den detalje hedder finansieringen. Her må man sige, at de to partier i sandhed ejer tavshedens nådegave, når

man skal drøfte finansiering af de udgifter, der er forbundet med forslaget.

Fru Marianne Bentsen-Pedersen spurgte mig, om en forbedring, altså et større beløb, skulle anvendes til forhøjelse af lånebeløbet eller til en nedsættelse af renten. Jeg må starte med at sige, at jeg har ikke flere penge end dem, jeg har anvendt på forslaget her. Men hvis vi tager den hypotetiske situation, at der var flere penge, så ville jeg da være overordentlig åben over for en diskussion af, hvordan de i så fald skulle anvendes. Det skal ikke være nogen hemmelighed, at jeg – inden for de rammer, jeg har haft at arbejde under – har overvejet både spørgsmålet om rentefrihed, men jeg har valgt denne model, fordi andre modeller ville gøre lånebeløbene så små, at de uddannelsessøgende knap ville mærke forbedringen. Derfor har jeg altså fundet denne mellemmodel. Jeg har aldrig givet udtryk for, at jeg synes, det er særlig lykkeligt med forrentede lån i studietiden, men jeg har altså under afvejning af en række forskellige hensyn valgt denne model, som dog giver nogle beløb til de uddannelsessøgende af en mærkbar størrelse. Men hvis der – altså hypotetisk – var flere penge, synes jeg i høj grad, man skulle tage en fornuftig diskussion om, hvordan de i så fald skulle anvendes.

Til hr. Halvgaard, som henviser til de lykkelige tider, dengang der overhovedet ikke var nogen uddannelsesstøtte, skal jeg kun sige, at dengang var det også børnene af de ca. 2–3–4 pct. bedst stillede i samfundet, der fik en universitetsuddannelse eller en højere uddannelse. Jeg synes ikke, det er ønskværdige tilstande at tænke tilbage på. Jeg synes ikke, vi skal arbejde for at genindføre de tilstande.

Fru Bente Juncker havde en række bemærkninger om rentefrihed og om forældreafhængighed, og så var der en bemærkning om, at fru Bente Juncker fandt det uacceptabelt at fremsætte lovforslag, der ikke kan ændres væsentligt ved. Også jeg skal beklage den situation, og det skal jeg så sandelig være den første til at gøre. Enhver kender årsagen – et par arbejds måneder, der ligesom forsvandt omkring valgets udskrivelse. Jeg stod efter valget i den situation, at jeg kunne vælge at lægge det frem, jeg har lagt frem her – med det for folketinget lidt ubehageli-

[Undervisningsministeren]

ge, der ligger i bundetheden i det – eller at udskyde enhver forbedring til 1. august 1983. Et mellemtidspunkt gives nemlig ikke. Jeg har altså valgt at lægge det frem, og hvis folketinget finder det fuldstændig uacceptabelt, at jeg har valgt at gøre det, så har folketinget sin gode og frie ret til at sige: vi vil ikke vedtage det. Så bliver alternativet 1983. Jeg finder personligt, at det er så overordentlig væsentligt at komme i gang til august 1982, at jeg har valgt denne fremgangsmåde.

Af samme grund er jeg også meget taknemlig for de bemærkninger, der kom fra det radikale venstre, fru Lone Dybkjær, som sluttede med at sige, at hovedholdningen må være, at vi skal nå frem til et resultat, der har virkning fra august 1982. Det er et synspunkt, jeg ganske deler.

Hr. Chr. Christensen gav udtryk for, at regeringens forslag er skuffende, fordi det kun omfatter støtte til dem, der i forvejen er stipendieberettigede. Jeg vil gerne i den forbindelse sige, at jeg finder, der er tre hovedproblemer i studiestøtten, og jeg vil godt føje til, at hr. Chr. Christensen har ret i sin vurdering, når han mener at vide, at jeg synes, der burde have været mere med. Jeg ville gerne have gjort noget ved alle disse tre hovedproblemer, som jeg opfatter som værende de statsgaranterede banklån, forældreafhængigheden og stipendiestørrelsen. Rammen var altså disse 700 mill. kr.

Vi kan godt – som hr. Tinning var inde på det – tage en stor politisk diskussion om ændret økonomisk politik, ændret forsvarspolitik, og der var også et par andre ting, der sådan lige skulle ændres undervejs. Jeg finder ikke, at en behandling af uddannelsesstøtteforslaget er stedet til at føre den diskussion.

Rammen var disse 700 mill. kr. Man må sige, at både stipendiestørrelsen, forældreafhængigheden og låneproblemet er så store, at det var et valg mellem disse ting. Det kan ikke nytte noget at sprede pengene ud på alle tre formål, for så ville det ikke rigtig blive nogen hjælp på nogen af de tre problemområder. Man kan, og det accepterer jeg fuldt ud, have forskelligt syn på, hvad man skal prioritere højest. Jeg er altså kommet til den opfattelse, at lånene er det alvorligste problem. Det er ikke på nogen måde en forklejning af de andre problemer inden for dette område, men jeg har altså vurderet, at lånene

med disse 16 pct., som vel er det normale for statsgaranterede banklån, repræsenterede et så alvorligt problem, at det måtte være dér, vi startede. Jeg ser meget gerne, at vi i næste trin af en forbedring af uddannelsesstøtten også kan gøre noget ved de andre problemer, men det har altså ikke været muligt inden for de nugældende rammer og muligheder.

Hr. Chr. Christensen erkendte mangelen på økonomiske beregninger i bemærkningerne til kristeligt folkepartis eget forslag. Jeg tror ikke, hr. Chr. Christensen var til stede, da jeg havde mit første indlæg. Derfor skal jeg sige, at de beregninger har Statens Uddannelsesstøtte foretaget på de præmisser, at 36.000 kr. er en maksimal årlig ydelse. Så vil udgiften blive 4 mia kr. Herfra skal fradrages 1.300 mill. kr., som anvendes til stipendier i dag. Det vil sige, at nettoudgiften bliver 2,7 mia kr. Jeg vil sige, at inden for de størrelsesordener kunne jeg også efter de kriterier, der ligger i mit forslag, have lavet et væsentlig bedre uddannelsesstøtteforslag end det, regeringen har lagt frem her i dag. Det er overordentlig store penge, og der er ikke anvist nogen model til, hvorfra de skal tages. Det er en af baggrundene for regeringens afvisning.

Hans Jørgen Jensen (S):

Jeg vil gerne her i anden omgang komme med en bemærkning til fru Eva Møller, som nu er begyndt at bruge næsten bibelske citater. Den, som har meget, skal mere gives, sagde fru Eva Møller. Jeg forstod, at det var noget af det, som fru Eva Møller gerne ville virke for blev ændret. En af de bedste veje til at ændre det er at afskaffe fradragene på selvangivelserne. Dermed ville man i virkeligheden nå frem til, kan man sige, en meget mere rimelig baggrund for at vurdere, hvem der i virkeligheden skal have de penge fra uddannelsesstøtten, som der er tale om.

En af de helt store anker, man har med hensyn til uddannelsesstøtte og forældreafhængighed, er netop, at man kan fradrage store rentebeløb skattemæssigt og dermed opnå at få en række sociale ydelser, som bruttoindkomsten ellers ikke berettiger til. Jeg vil gerne spørge fru Eva Møller, om man skal tage hendes bemærkninger som et udtryk for, at det konservative folkeparti nu vil tage konsekvensen af disse udtalelser og væ-

[Hans Jørgen Jensen]

re med til at skabe en helt anden baggrund på dette område.

Der er én ting i debatten, som i virkeligheden har glædet mig, og derfor synes jeg ikke, der er nogen grund til, at man skal grave en række grøfter. Der er en positiv vilje til stede hos de fleste partier her i folketinget til at finde en løsning, sådan at vi kan få en fornuftig baggrund for støtte under uddannelsesperioden.

Jeg vil, for at vi kan få en opklaring, gerne spørge fru Bente Juncker fra CD, som taler om, at studielån skal være rentefrie i studietiden, om centrum-demokraterne også er villige til at finde de penge, der skal til. Det er klart, at man godt kan have en række ønsker i den retning – det har jeg også givet udtryk for at socialdemokratiet har. Jeg gav udtryk for, hvad vi har sagt i vores arbejdsprogram, men der skal penge til. Det kan ikke nytte noget, at man bare har store ord og fedt flæsk; det løser ikke problemerne. Det, det drejer sig om, er, om man vil være med til at skaffe de penge, der skal til.

VS har altid fantastisk gode løsninger på alle problemer. 4-5 mia kr. vil deres forslag koste. Jeg vil gerne bringe det lidt mere ned på jorden og sammenligne med, at hvis man har lyst til at købe et sæt tøj til 3.000 kr. og man kun har 700 kr., så køber man vel et sæt tøj til 700 kr., fordi man vel egentlig også kan være meget pæn i det. Man kan nu engang ikke plukke æbler af træerne to gange, som VS og SF i virkeligheden er ved at gøre. Det kunne være interessant, om man kunne finde milliarderne nogle andre steder end i de forsvarsudgifter, VS altid taler om. Det er den klassiske, det er det eneste, man i virkeligheden har at henvise til. De andre ting, man er inde på, er mere abstrakte synspunkter. Selv om man kan have sympati for et forslag og for nogle intentioner, der er virkelig gode, så synes jeg, det er bedre at lægge nogle forslag frem, der er økonomisk realistisk baggrund for at gennemføre.

Jeg vil også gerne sige til kristeligt folkeparti – nu skal jeg være færdig, hr. formand – at vi i virkeligheden er lidt forbavsede over, at kristeligt folkeparti, som i tide og i utide taler om økonomi, her ikke anviser, hvor vi skal få pengene fra.

Jeg vil godt indledningsvis sige til undervisningsministeren, at vi er fortsat enige om, at der skal foretages en prioritering, at vi har begrænsede økonomiske rammer, og at vi derfor ikke kan løse alle problemer, heller ikke blot alle problemerne vedrørende de uddannelsessøgendes økonomi, på én gang. Jeg kan også godt dele ministerens bekymring for lånene og den meget store byrde, de pålægger de unge, men jeg kan ikke forstå, når ministeren siger, lånene er det største problem, at man så specielt vil gøre noget for de 18-21-årige, som i forvejen opfylder transkriterierne, for disse 18-21-årige, som i forvejen opfylder transkriterierne og derfor har mulighed for at få stipendiestøtte, er dog alt andet lige væsentligt bedre stillet end de unge mellem 18 og 21 år, som ikke opfylder transkriterierne og derfor ikke har mulighed for at få stipendiestøtte. Vi mener, at lånebyrden for disse unge er væsentligt større end for den anden gruppe af unge, og derfor vil vi naturligvis også først og fremmest tilgode disse unge.

Ministeren havde nogle bemærkninger om de statsgaranterede lån og sagde, at det var glædeligt, at venstre nu var blevet klogere. Jeg vil gerne sige, at de statsgaranterede lån var ganske udmærkede på det tidspunkt, da de blev indført, og de statsgaranterede lån ville såmænd også være ganske udmærkede i dag, hvis vi bare havde en regering, som havde forstand til og evne til at føre en økonomisk politik, som kunne sætte renten ned på det niveau, som vi var vant til, da vi indførte de statsgaranterede lån. Dengang havde vi vist kun en enkelt gang oplevet en rente på over 10 pct., og det er altså det, der nu om stunder er det normale. Det er bare de tider, vi skal tilbage til, men vi må erkende, at vi er nogle stykker, der har opgivet håbet med den nuværende regering.

Hr. Hans Jørgen Jensen mener, at jeg nu vil gå ind for at ændre på rentefradragsretten. Jeg mener ikke, det er det, der er til debat i dag, men jeg kan sige, at det har vi bestemt ikke nogen intentioner om. Det har vi ikke, fordi vi ikke ønsker, at pengene skal dobbeltbeskattes noget sted i dette land. Når der er nogle, der har en renteindtægt, betaler de skat af den. Så kan det vel ikke være rimeligt, at vi beskatter pengene både hos den, der tjener pengene i første omgang, og hos den, der senere får dem i form af renter. Jeg

Eva Møller (KF):

[Eva Møller]

ved godt, at socialdemokratiet gerne ser, at alle beløb i dette land beskattes to gange. Vi oplever det med formuebeskatningen, og vi oplever det på andre områder. Fra konservativ side tror vi gerne, at socialdemokratiet, hvis jeg må sige det lidt brutalt, gerne ville gå ind for den totale skatteplyndring. Vi oplevede en afskaffelse af skattefradragets retten med overgangen til kildeskat, og vi fik den gang at vide, at skatten blev såmænd ikke så høj, og det var nærmest urimeligt, at vi ville have nogle garantier for, at skatten ikke kunne overstige to tredjedele. Nu oplever vi alligevel gang på gang, at vi har brug for dette skatteloft.

Til hr. Tinning skal jeg blot sige, at vi er nok ikke enige om så forfærdelig meget. Det, jeg fandt tiltalende, var, at man fra VS' side ønskede at gøre noget for de uddannelsessøgende, men vi kan altså ikke økonomisk klare det ud fra den model, som hr. Tinning lagde frem. Her vil jeg da gerne sige, at jeg er helt enig i hr. Hans Jørgen Jensens udtalelse. Det kunne da være rart at høre, hvor man ville skaffe pengene fra, for forsvarsbudgettet er altså ikke så stort, som man somme tider har indtryk af, når man hører, at det er derfra, VS og SF vil hente alle deres øgede udgifter.

Tørnæs (V):

Nu behøver jeg ikke føre en lang forsvarstale for de statsgaranterede lån, det har den forrige taler allerede gjort, men jeg føler da trang til alligevel at sige til ministeren, at venstre har ikke ændret opfattelse, og det er ikke korrekt, når ministeren siger, at det ikke var en lyksalig idé. Det mener vi faktisk det var, hvis man kigger på, hvordan forholdene var. Da de blev gennemført i 1975, havde vi en rente på 8-9 pct. Det kan man prøve at sammenligne med, hvilke vilkår de studerende får efter ministerens eget forslag, hvor de - selv med den rentestøtte, det støtteelement, som er i det - er oppe på væsentlig højere procenter, måske en 11-12-13 pct., afhængigt af hvad diskontoen vil være.

Men det kan vi selvfølgelig harcelere længe over og trække mange vinkler over til den førte, forkerte økonomiske politik, men det er ikke lige sagen i dag. Jeg synes, det ville være mere interessant at prøve på at kigge på de 600 mill. kr., som man budgetterer med i

ministerens forslag. Hvordan ville de kunne fordeles, og hvor langt ville de kunne række, hvis man i stedet for at operere med statslån opererede med rentelettelse for banklånene i stedet for?

Jeg lagde ikke skjul på i mit første indlæg, at noget af det, vi prioriterer meget højt - for vi er klar over, at det, vi taler om her, er en prioritering af nogle midler, hvordan vi vil disponere dem - er en gradvis afvikling af forældreafhængigheden. Gradvis, fordi det er dyrt. Vi mener, at det er rigtigt at få en økonomisk ligestilling for de uddannelsessøgende efter det fyldte 18. år, men samtidig siger vi, at der i fremtiden må lægges mindre vægt på stipendier og en tilsvarende større vægt på rentelette lån. Det vil vi meget gerne bidrage til og aktivt medvirke til i udvalgsarbejdet at se hvordan vi kan få gennemført.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg synes ikke, den socialdemokratiske ordfører skal tale så meget om andre partiers store ord og fede flæsk. Jeg synes i grunden, at den socialdemokratiske ordfører i sit første indlæg kom med temmelig mange store ord, og jeg synes også, at man om socialdemokratiet kan sige, at det i hvert fald har haft fedt valgflæsk, for i valgkampen var vi nogenlunde enige med socialdemokraterne om, hvad der skulle gøres på dette område.

Ministeren siger, at der desværre ikke er flere penge, og derfor kunne hun ikke tage stilling til, om det skulle være en forhøjelse af beløbet, eller det skulle være en nedsættelse af renten, der eventuelt kunne være tale om. Jeg gik ud fra det, der står i fremsættelsestalen om, at dette er første etape. Jeg går ud fra, at den næste etape betyder flere penge - ikke færre i hvert fald. Derfor var det, jeg spurgte, om disse eventuelle flere penge skulle bruges på at forhøje beløbet eller skulle bruges på at sætte renten ned eller fjerne den.

Jeg spurgte også ministeren i mit første indlæg, om ministeren mener, at det forslag, der her er fremsat, kan gøre gældssaneringen undværlig efter den periode, hvor de beløb, der nu står tilbage efter 1975-ordningen, er indbetalt eller er godskrevet, om denne ordning vil kunne ophæve den gældssaneringsordning, sådan at den kan hvile i sig selv.

[Marianne Bentsen-Pedersen]

Ministeren siger også, at der er tale om 700 mill. kr., hvor jeg siger der er tale om 300 mill. kr. Vi kan skændes om, hvad udgangspunktet er, men på længere sigt er det i hvert fald 300 mill. kr., man om året vil ofre på de uddannelsessøgende.

Ministeren sagde til VS' ordfører, hr. Tinning, at nu skulle vi jo ikke tale militærpolitik og skattepolitik, og samtidig siger ministeren: ja men hvor vil I skaffe pengene fra? Det er lidt svært at fortælle, hvor man vil skaffe pengene fra, hvis man ikke må inddrage nogle andre områder. Jeg vil da godt sige, for nu ikke at bruge militæret, at SF ikke er noget skattenægterparti. Vi har ikke noget imod at indkræve skatter, hvis de bliver indkrævet hos de rigtige befolkningsgrupper.

Jeg mener også, det er et spørgsmål om, hvad man vil bruge pengene til nu. Vi ser, at man vil lave indekserede afskrivningsregler, som er en enorm lettelse for erhvervslivet, mens man ofrer meget små beløb på de uddannelsessøgende. Det er stadig væk et spørgsmål om prioritering. Jeg mener, det er alt for få penge, der ligger i dette her, og det er den største anke imod det.

Halvgard (FP):

Ja, det er, som om hr. Chr. Christensen ikke har taget de økonomiske ting i betragtning ved fremsættelsen af det foreliggende forslag. Men hr. Chr. Christensen ved udmærket, at det forslag, som er fremsat fra kristeligt folkeparti, kommer til at koste penge – endda mange penge – og jeg vil gerne spørge, hvilket beløb man regner med at det vil komme til at koste.

Jeg vil også spørge hr. Chr. Christensen, om han ikke synes, det er nødvendigt at prioritere i en situation som den, vi befinder os i i dag, hvor vi har den store krise inden for erhvervslivet og inden for landbruget, for når det kommer til stykket, er det erhvervslivet, der skal betale; der er ikke andre til det.

Så vil jeg gerne til hr. Tinning sige, at det forslag, som foreligger fra VS og SF, faktisk er et forslag om studieløn. Det kan fremskridtspartiet for så vidt godt gå ind for under visse forudsætninger, og disse forudsætninger er, at man simpelt hen analyserer det behov, der er for uddannelserne, for der er en hel del uddannelser, som tiden er løbet fra. Jeg tror, hr. Tinning har misforstået mig, for jeg forstod, at han mente, fremskridtspar-

tiet slet ikke ville have nogen uddannede. Vi mener, der er en hel del uddannelser, som tiden er løbet fra, og derfor må vi sortere disse uddannelser væk. Samtidig må vi udanne efter behov, og det vil sige, at den totalramme på de ca. 20.000 personer, som nu har adgang til de videregående uddannelser inden for forskellige fag, bør reduceres meget væsentligt, og vi har altså foreslået helt ned til 3.000–4.000 personer. Når vi er nået så langt, er fremskridtspartiet til at tale med med hensyn til at regulere uddannelsesstøtten.

Bente Juncker (CD):

Jeg vil gerne indrømme over for hr. Tinning, at jeg har udtrykt mig lidt uklart om et par punkter, og jeg vil derfor gerne præcisere, at CD ønsker alderen for at opnå uafhængighed af forældreindtægten nedsat fra de nugældende 22 år til 18 år.

Så spurgte socialdemokratiets ordfører, hvor CD ville skaffe alle pengene fra til disse statslån. Så vidt jeg ved, plejer CD da ikke at smide pengene ud i øst og vest; vi har altid været dem, der også i forligsforhandlinger holdt lidt på kassen. Men hvis man går ind for statslånene, eventuelt de rentefrie, som vi har foreslået, ville det måske være unødvendigt om et par år, når ordningen har kørt, at fremsætte forslag om gældssanering.

Chr. Christensen (KrF):

Jeg vil gerne advare imod, at man nu begynder ligesom at stille baggrunden for vores forslag helt på hovedet ved at antyde, at det er uansvarlig tale i en økonomisk vanskelig tid. Når hr. Hans Jørgen Jensen siger, at kristeligt folkeparti normalt taler om besparelser og tilbageholdenhed, så er det korrekt. Det har vi altid gjort, hvor det var nødvendigt for, at vi kunne få mulighed for at give ud dér, hvor det var nødvendigt. Hvis hr. Hans Jørgen Jensen tænker tilbage på de år, hvor vi har arbejdet snævert sammen, vil hr. Hans Jørgen Jensen vide, at det aldrig har skortet på kristeligt folkepartis medvirken, når det drejede sig om at investere både i bekæmpelse af arbejdsløsheden, og når det drejede sig om at få et erhvervsliv til at fungere. Det er det problem, vi har her. Her skal vi passe på, at vi ikke, når vi udstikker linjerne for uddannelserne fremover, kommer til at stoppe op og gøre noget forkert i en given

[Chr. Christensen]

akut vanskelig økonomisk situation. Vi kan være nødt til at investere for at kunne få penge hjem igen. Det kan vi gøre på mange måder, men det kan vi også blive nødt til, når det drejer sig om uddannelserne.

Det er også et svar til hr. Halvgaard, der blev ved at spørge, om det ikke er nødvendigt, at vi prioriterer. Jo, sandelig er det nødvendigt, at vi prioriterer, og det talte jeg også om i mit første indlæg.

Der blev også spurgt: hvilket beløb? Jeg vil gerne sige undervisningsministeren tak for, at jeg fik de beløb – desværre var jeg forhindret i at være til stede fra starten på grund af finansudvalget – men jeg er glad for de beløb. De ligger egentlig forbavsende nær ved det beløb, ministeren kom med, dengang vi havde forslaget til første behandling. Her var det beløb, der blev nævnt, 2,7 mia kr., og så vidt jeg har noteret mig, sagde ministeren sidste gang 2,4 mia kr. Så med den stigning, der har været i mellemtiden, passer det nogenlunde.

Så siger man: det var dog et ræddeligt stort beløb, hvor kan I være så uansvarlige? Ja men hvis ministeren tænker på, at der nu er 660 mill. kr. i lån, og dertil lægger, hvad der i øjeblikket betales i stipendier til de andre, så må jeg henvise til ministerens argumentation i bemærkningerne om lovforslagets økonomiske konsekvenser, hvor der står, at der vil være en udgift i det første år, men at tilbagebetalingerne gradvis over en 10-15-årig periode derefter vil mindske belastningen af bruttokasseunderskuddet.

Ministeren har altså fået fat på det rette, nemlig at dér, hvor der er tale om lån, kommer pengene tilbage igen. Men læg godt mærke til, at vi foreslår lån hele vejen igennem, og når der er gået nogle år, nærmer vi os, at det hviler i sig selv. Det ved vi godt det ikke fuldstændig kan, for der er nogle, der ikke kan klare det, og dem skal vi hjælpe, men man skal lade være med at fordreje perspektiverne og må ikke glemme, at det her drejer sig om lån og ikke overvejende stipendier.

Tinning (VS):

Jeg synes, det var glædeligt at kunne konstatere, at undervisningsministeren har blik for den sociale slagside inden for uddannelsessystemet, men det er selvfølgelig kedeligt, at undervisningsministeren først og fremmest

har blik for den sociale slagside inden for uddannelses- eller undervisningssystemet, når det drejer sig om tiden omkring århundredskiftet og den højere almenskole, for det er jo faktisk sådan – og det ved man, for det er veldokumenteret – at den sociale slagside inden for uddannelsessystemet bliver forstærket med det studiestøttesystem, vi har i dag. Det er veldokumenteret, at sammensætningen af de studerende inden for Københavns universitet viser, at de lavere socialgrupper bliver trængt ud. Det er veldokumenteret, at det bliver vanskeligere og vanskeligere for f.eks. enlige, ikke mindst enlige unge kvinder med børn, at komme igennem inden for det nuværende studiestøttesystem. Det ved vi alt sammen. Vi ved, at man med den politik, der føres herfra med hensyn til studiestøtte, masseproducerer sociale problemer og forstærker den sociale skævhed.

Nu ved vi også, at der skal laves nogle ændringer af adgangsbegrænsningen, sådan at det først og fremmest er dem under 25 år, der skal have en videregående uddannelse. Men hvis man fortsætter med den studiestøttepolitik, vi har i dag, eller laver den meget begrænsede forbedring, som ligger i regeringens forslag, er det stadig væk sådan, at de unge under 25 år, som kommer ind, ikke bliver de dårligt stillede, ikke bliver de svage og pressede grupper, som regeringen ynder at tale om at indsatsen mod ungdomsarbejdsløsheden er rettet imod, men bliver nogle andre. Det bliver selvfølgelig nogle under 25 år. Men det bliver ikke dem, som er socialt dårligt stillede.

Så er jeg nødt til at knytte et par korte kommentarer til det med pengene. Jeg vil gerne citere fra en artikel i LO-bladet nr. 24, 17. december 1981, hvor det hedder:

»De studerende optager i dag omkring 10.000 arbejdspladser i København. På landsplan er der tale om ca. 40.000 arbejdspladser. Hvis disse arbejdspladser kan besættes med nuværende arbejdsløse, kan der spares op mod 3 mia kr. i understøttelse, siger lederen af LOs uddannelsesafdeling, LO-sekretær Finn Thorgrimson.«

Udtalelsen bygger i øvrigt på en undersøgelse, som Danske Studerendes Fællesråd har lavet på Københavns universitet.

Jeg skal ikke påstå, at tallet 3 mia kr. ikke er 2½ mia kr. Jeg nævner det selvfølgelig, for i forbindelse med den megen snak om, at de

[Tinning]

nu kommer stikkende med alle deres flotte planer, der er lige så virkelighedsfjerné, som de plejer osv., at gøre opmærksom på, at dette her faktisk ikke koster 4-5 mia kr. Det gør det, hvis man alene kigger helt snævert på det, forslaget drejer sig om, men hvis man forsøger at løfte blikket en smule ud, vil man opdage noget andet.

Det er også sådan, at Danmarks Statistik allerede i 1978 udregnede, at de studerendes indkomster for omkring tre fjerdedele af den kommende stammer fra erhvervsarbejde. Det siger i hvert fald noget om omfanget af det og om, hvad der er at spare på understøttelsessiden. For os er det ikke så interessant at spare på understøttelsen som at få bragt folk i arbejde og få taget nogle konkrete og virkelige skridt til at følge de mange flotte ord fra den socialdemokratiske regering op.

Til hr. Hans Jørgen Jensen skal jeg blot helt kort sige, at det ganske vist er længe siden, jeg har været ude at kigge på et sæt tøj til 3.000 kr., men det er faktisk ikke sådan, at det eneste, VS har at sige, er det sædvanlige med forsvaret. Jeg nævnte faktisk allerede i mit første indlæg - det må så af uransagelige grunde være smuttet, men jeg skal gerne gentage det - at det faktisk ikke er mere end nu omkring 20½ time siden, at dette folketing havde lejlighed til at diskutere et forslag, som umiddelbart ville kunne indbringe et sted mellem 30 og 50 mia kr., nemlig forslaget om beskatning af de private pensionsordninger.

Jeg vil også nævne nogle andre eksempler. Det er ikke ret længe siden, vi hørte undervisningsministeren her i folketinget erkende, at det er rigtigt, at man i 1981 har forsøgt at oprette omkring 10.000 ekstraordinære praktikpladser til omkring 16.000 kr. stykket, dvs. 160 mill. kr., som man altså har brugt uden at få så meget som én praktikplads mere ud af det samlet. Endvidere er der hele dynen af erhvervstilskud, der er indeksring af afskrivningerne osv., som fru Marianne Bentsen-Pedersen var inde på. Det er altså ikke sådan, at vi bare peger på forsvaret. Det var naturligvis også svar til fru Eva Møller.

Endelig den kommentar til hr. Halvgaard, at det ikke er muligt at sætte sig ned og lave en analyse af behovet for folk, der skal have en længerevarende uddannelse. Det fremgik også meget klart af selv samme indlæg, for fremskridtspartiet ville i denne sammenhæng

være til at tale med, når vi var nået ned på at give 3.000-4.000 stykker en videregående uddannelse, fordi det er dem, fremskridtspartiet mener der er behov for. Hvis man politisk prioriterer opfyldelsen af en række af de behov, som man i dag simpelt hen må lade ligge, mener vi også, det er muligt at få uddannet dem, der vil have en videregående uddannelse. Det siger noget om, at analyser og behov ikke bare er størrelser, man kan komme stikkende med og i den tro, at det på nogen måde er objektivt eller noget, man kan samles om.

Jeg skal også lige gøre opmærksom på, at forslaget fra VS og SF ikke er et forslag om uddannelsesløn. Det er rigtigt, at perspektivet for os er uddannelsesløn, men forslaget er et forslag om kombination af stipendier og statslån.

Til sidst skal jeg blot understrege, at det, denne diskussion dybest set drejer sig om, ikke bare er frem og tilbage med kroner og øre, men om man vil acceptere, at der fastholdes et studiestøttesystem, som bliver en lille smule forbedret, men alligevel er et studiestøttesystem, som betyder fortsat og forøget social skævhed inden for uddannelsessystemet, som betyder fortsat produktion af sociale problemer og fortsat forstærkning af sociale problemer. Hvis det er det, man vil, kan vi ikke herindefra forhindre det - det må andre - men jeg synes, man skulle sige det noget klarere.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Det er bare en bemærkning til VS. De har en særlig måde at anvende penge på: når forsvarspengene var brugt, kunne man jo ikke bruge dem en gang til, men så siger man, at pensionskassemidlerne giver mulighed for beskatning på den ene og på den anden måde. Det, der er tale om med pensionskassemidlerne, er, at de skulle bruges til andre former for arbejdspladser. Derfor kan man altså ikke bare stå og fortælle folk, at man kan hente pengene her. Prøv nu engang at være lidt realistisk og lad være med at fortælle befolkningen en hel masse sludder, som i hvert fald nogle tror på, og som derfor får dem til at sige, at VS har ret. Det har de ikke. VS kommer med en række forslag, som på papiret kan være udmærkede, men som

[Hans Jørgen Jensen]

der i realiteten ikke er økonomisk mulighed for at gennemføre. Prøv engang at bevæge jer nede på jorden. Men da de fleste, der kommer fra VS, jo aldrig har været ved jorden arbejdsmæssigt, kan man heller ikke forvente, at de skal tænke i de baner.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Det er muligt, hr. Hans Jørgen Jensen på et tidspunkt gider ulejlige sig med at dokumentere nogle af påstandene om VS' medlemssammensætning. Derudover er det noget pjat, som jeg ikke gider sige mere om, altså det med virkeligheden og nede på jorden og alt det dér.

Hvis nu jeg sagde til hr. Hans Jørgen Jensen, at der også er noget, der hedder Nordsøen, ville hr. Hans Jørgen Jensen selvfølgelig komme op og sige: ja men det er også urealistisk, for hvis vi laver en ordentlig Nordsøbeskatning, får vi ikke hentet ressourcerne derude op.

Ja men så vil jeg tillade mig at minde om, at det ikke er sådan, at de ting, VS siger, er noget, nogle tror på, men at der i øvrigt ikke kommer noget ud af det. Jeg husker tydeligt, hvem det var, der startede med kravet om nationalisering af Nordsøenergien, og enhver kan se den politiske historie, nemlig at virkeligheden har bevæget sig et pænt stykke over mod de synspunkter, som VS har haft i den sag gennem mange år. Det siger noget om, at der ikke bare er tale om, at vi sludrer og forleder folk, men at en række af vore politiske forslag faktisk vinder genklang. Hvad angår midlerne i pensionskasserne, er det da rigtigt, at den socialdemokratiske regering og en række andre partier har talt om at bruge disse midler til nogle arbejdspladser. Ja men hverken jeg eller VS føler sig bundet af, at et parti – og det kan så være regeringspartiet – har besluttet sig for at bruge nogle midler til et eller andet, til ikke at foreslå dem brugt til noget andet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslagene til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at forslagene henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning m.v.

[Af Gammelgaard (KF) m.fl.]

(Lovforslag nr. L 116. Fremsat 17/2 82).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg kan ikke lade være med at udtale en betydelig forundring både over indholdet af dette forslag og over det tidspunkt, hvorpå det er blevet fremsat.

Forslagets intention er at forbyde, at der i ungdomsskolen gives færdelsesundervisning, som forbereder til opnåelse af førerbevis. Samtidig fremgår det af bemærkningerne til forslaget, at forslagsstillerne er bekendt med, at et sådant forbud allerede er fastslået i den cirkulæreskrivelse, som ministeriet udsendte den 18. januar i år. Denne cirkulæreskrivelse vil nu bevirke, at en sådan undervisning ikke længere vil blive oprettet, og derfor er der ganske enkelt ikke behov for den ændring, der ligger i dette lovforslag.

Hvis det er begrundet i, at forslagsstillerne måske endnu i begyndelsen af februar har konstateret eksempler på, at der fortsat foregik en sådan undervisning, som forberedte til almindelig køreprøve, kan jeg sige, at baggrunden for det er, at jeg synes, det er rimeligt at acceptere, at for længst annonceret og iværksat undervisning afsluttes som planlagt. Men i fremtiden vil dette altså ikke forekomme.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at den undervisning, der er omfattet af lovforslaget, kun omfatter et par procent af ungdomsskolens færdelsesundervisning, hvor resten er knallert- og traktorundervisning, som kommunerne